

Panu:

”Ookkonää pölijä” ?

Matti Sadeniemi, kuu-
luisa oikeakielisyysohjaaja,
kirjoitti äskettäin US:ssa, että
teitittely meillä Suomessa on
täysin käypä aikuisten ihmisten
keskinäisessä seurustelussa.
Tämän mukaan otsikkosana-
nat ei-lähempää tuttua elikkä
kokonaan vierasta puhuteltaessa
kuuluisivat: ”Oottako te
pölijä?” En kuitenkaan ole
ollenkaan varma, että puhuteltu
ottaisi asian ”täysin käypänä”,
vaikka kuinka olisimme
aikuisia. Sepä siitä!

Palaan kuitenkin Sadeniemen
toteamukseen, että teitittely
on käypä puhuttelutapa. En
sanoisi näin, en yleistäisi, päin-
vastoin tekee mieli väittää
vastaan. Minulla on toisenlaisia
kokemuksia, jos kieltämättä
Sadeniemen toteamusta/

väittämää vahvistaviakin. Py-
rin sekä ”suomen kieltä asen-
taessani” että keskustelussa
teitittelyyn, mutta olen ollut
vaistoavinani, että puhuteltu ei
ehkä aina ole ymmärtänyt tar-
koitustani, lie joskus pitänyt
minua kömpelönäkin, kunhan
ei epäkohteliaanakin. Ensiksi-
kin ovat ne ihmiset, joiden äi-
dinkieli on tai on ollut ruotsi.
Minulla on sellainen tunne, et-
tä kunnianarvoisa vanha rou-
va oudoksuu puhuttelua ”te”,
vaikka siinä ”tee” kuinka kuu-
lostaisi isolta kirjaimelta
Ruotsinkielisenä tai ruotsinkie-
lisen koulutuksen saaneena
(koulussa tai kodissa, yhden
tekevää) han untuisi odottavan
muotoa ”Muistatteko/muistaako
rouva Uhlaeus”, ”Voiko rouva
Uhlaeus kertoa”. Toisen ryh-
män muodostavat henkilöt,

jotka ovat saaneet vanhanaikai-
sen kunnan kasvatuksen tai
olleet vuosikymmeniä esim.
valtion palveluksessa. Eivät he
kaikki ole kunnolla ikäihmisiä-
kään, ovatpahan vain nuoresta
pitäen tottuneet siihen, että
vain noin tai näin sanomalla
osoittaa kohteliaisuuttaan:
”Neiti Tuuranen varmaan muis-
taa”, ”lehtori on tietenkin
kuullut”, ”everstillä se on aina
sana paikallaan”. Miksi ei ”suo-
meksi”: ”Varmaan muistatte”
(lisäys ”neiti Tuuranen” vain
siinä tapauksessa, että joku
muukin voisi ottaa puhuttelun
itseensä), ”Olette tietenkin
kuullut...”

Viimeisimpään sanaan pitää
kiireesti kajoa, ennen kuin
unohtuu. Ei siis, yhtä ihmistä
puhuteltaessa, ”kuulleet”. Liekö
opetus ollut väärä vai onko
suomalainen kertakaikkiaan
niin kovapäinen (kovakorvai-
nen), ettei usko Ministeritasol-
lakin puhutaan tällä tavalla
niin että korvia vihloo. Muis-
telkaapa vain äskeisiä presi-
denti- ja politiikkakeskustelu-
ja TV:ssä ja radiossa. Mutta
niinpä toimittajakin kirjoitta-

vat jopa päätoimittajatasolla,
että ”me olemme kuulleet”.
Toimittajat ovat tässä niitä
isoja, joita pienet isot ministe-
ritkin seuraavat. Sanovat, että
suomen kielen maistereita tu-
lisi liikaa. TV:n valokuvattujen
suomennosten korjaamisessa
olisi virkaa ainakin kahdelle
vuorotöiselle maisterille. Suo-
men kielen teknikoita ja puu-
tarhureita sopisi monen muun-
kin rahakkaan palkata herro-
jen ja narrien tekstiä ”suo-
mentamaan”.

Teitittely on tullut suomen
kieleen ruotsin, tanskan, sak-
alkeet ovat nim. jo keskiaikai-
san ja latinan välityksellä. Sen-
sessa latinassa, vaikkakaan ei-
vät klassisessa latinassa. Sade-
niemi kuitenkin sanoo, että
teitittely on Suomenmaassa jo
kauan ollut täysin kansan-
omaista. Lapset teitittelevät
vanhempiaan, teitittelivät aina-
kin ennen ja maaseudulla ehkä
nimenomaan, nuori vaimo tei-
titteli miestään, mistä jääntee-
nä esiintyy sanontatapa ”Ru-
neberg on kyllä sanonut”
(aviomiehestä puhuttaessa).
Kyllä Suomessa täytyy osata

teititellä ja tulla teititellyksi.
Vetoan Sadeniemeen. Sotaväki
on varmasti kaikkein vaikeim-
pia paikkoja. Ennen vanhaan
ei esimiehille, korpraaleille ja
muille suurille herroille, kuten
korneteille, ratsumestareille,
kapteeneille (huom. arvojärjes-
tys) jne. ollut opetettu, että
sinuttelu monin paikoin Suo-
men syrjäseudulla oli luonnol-
linen seurustelutapa. Siitä saat-
toi sitten suurissa maailman-
sodissa olla seurauksena ylim-
määräisiä tragedioita, kuten
kaikki muistavat Rokan tapa-
uksesta. Nykyaikana me kai
sentään pystymme eroitta-
maan, milloin sinuttelu on
luonteva, luokittelematon pu-
huttelutapa. Lapsi sinuttelee ai-
kuista, vanha/vanhempi/vanhin
aivan nuorta, joku syrjäkylän
ihminen, lappalainen olletikin
kaupunkilaistakin. Mutta kun
kaupunkilainen pojanjolppi,
jolla jo on takanaan yhdeksän
vuoden hinkkaus kansa- ja kan-
salaiskoulun penkeillä, sinutte-
lee purukumia postesta toi-
sen väentäen, niin...

Lukija suvainnee ottaa mi-
nut vakavasti, onhan hän kou-
luja käynyt ihminen!